

НАРОДНА БАНКА СРБИЈЕ

**СЕКТОР ЗА НАДЗОР НАД
ОБАВЉАЊЕМ ДЕЛАТНОСТИ ОСИГУРАЊА**

СЕКТОР ОСИГУРАЊА У СРБИЈИ

Извештај за друго тромесечје 2018. године

Садржај:

1. Тржиште осигурања	4
1.1. Учесници на тржишту	4
Друштва за осигурање	4
Остали учесници на тржишту.....	5
1.2. Структура портфеља осигурања.....	5
1.3. Билансна сума и билансна структура	7
Билансна сума	7
Структура активе	8
Структура пасиве	9
2. Показатељи пословања.....	10
2.1. Адекватност капитала	10
2.2. Квалитет имовине	11
2.3. Инвестирање средстава техничких резерви	11
2.4. Профитабилност	12
2.5. Ликвидност	13
3. Аутоодговорност.....	13
4. Закључак	14

Списак скраћеница и појмова

млн	милион
млрд	милијарда
T2	друго тромесечје у години – период од 1. 1. до 30. 6.
T3	треће тромесечје у години – период од 1. 1. до 30. 9.

1. Тржиште осигурања¹

1.1. Учесници на тржишту

Друштва за осигурање

На крају Т2 2018. године у Србији послује 21 друштво за осигурање, што је за два² друштва мање него у истом периоду претходне године. Искључиво пословима осигурања бави се 17 друштава, док се пословима реосигурања баве четири друштва. Од друштава која се баве пословима осигурања, искључиво животним осигурањем баве се четири друштва, искључиво неживотним осигурањем – седам друштава, а и животним и неживотним осигурањем – шест друштава.

Посматрано према власничкој структури капитала, од 21 друштва за осигурање 16 је у већинском страном власништву.

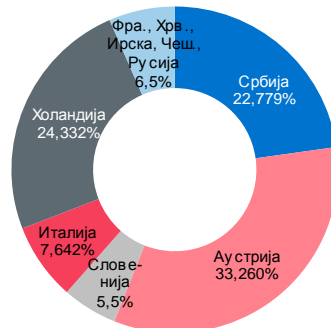
Уласком на тржиште и добијањем гринфилд лиценци, друштва за осигурање у страном власништву на крају Т2 2018. године преовлађујуће учествују у: премији животних осигурања (90,8%), премији неживотних осигурања (62,6%), укупној имовини (77,2%), као и у броју запослених (69,0%).

Графикон 1.1.1. Структура друштава за осигурање Србије према власништву (у Т2 2018)

Извор: Народна банка Србије.

Графикон 1.1.2. Билансна сума друштава за осигурање Србије према власништву (у Т2 2018)

¹ Извештај је базиран на подацима које су друштва за осигурање дужна да достављају Народној банци Србије, а чија исправност није била предмет непосредне контроле Народне банке Србије. При анализи тржишта осигурања, потребно је имати у виду да су промене у овом извештају посматране у односу на податке друштава за осигурање која су имала дозволу у Т2 2017. године.

² Једно друштво за неживотно осигурање и једно друштво за животно осигурање у Т3 2017. године припојила су се трећем друштву за осигурање.

Остали учесници на тржишту

Поред друштава за осигурање, на тржишту послује и: 19 банака, осам давалаца финансијског лизинга и један јавни поштански оператор, који су добили сагласност за обављање послова заступања у осигурању, затим 89 правних лица (друштава за посредовање у осигурању и друштва за заступање у осигурању), 86 заступника у осигурању (физичких лица-предузетника) и 6.761 активно овлашћено лице за обављање послова заступања односно послова посредовања у осигурању.

1.2. Структура портфеља осигурања

Укупна премија у Т2 2018. године износила је 52,2 млрд динара (442 млн евра или 515 млн америчких долара)³, што представља раст од 6,8% у односу на исти период претходне године.

Учешће неживотних осигурања у структури премије износило је 77,9%, док се учешће животних осигурања благо смањило са 22,5% у Т2 2017. године на 22,1% у истом периоду текуће године, што је последица тренда успоравања кретања премије животних осигурања, која расте за 5,0% у односу на Т2 2017. године.

Графикон 1.2. Укупна премија према врстама осигурања (у Т2 2017. и Т2 2018. у %)

Извор: Народна банка Србије.

³ Према средњем курсу Народне банке Србије на дан 30. јуна 2018. године.

Посматрано према врстама осигурања, структура премије у Т2 2018. године слична је структури у истом периоду 2017. године. Највеће учешће у укупној премији имало је осигурање од одговорности због употребе моторних возила (осигурање од аутоодговорности) – 32,5%. Затим следе животна осигурања са 22,1%, имовинска осигурања са 21,9% и осигурање моторних возила каско са 8,9%.

Премија неживотних осигурања у Т2 2018. године расте за 7,4% у односу на исти период 2017. године. Премија осигурања од аутоодговорности порасла је за 8,5%, премија имовинских осигурања за 11,8%, премија осигурања моторних возила каско за 11,5%, док је премија осигурања од последица незгоде опала за 36,0%.

Осигурање од последица незгоде, које обухвата и обавезна осигурања, као што су осигурање путника у јавном саобраћају и осигурање запослених од повреда на раду и од професионалних обољења, у Т2 2018. године бележи учешће од свега 2,8%.

Ако се посматра учешће премије добровољног здравственог осигурања, уочава се његов раст са 3,7% у Т2 2017. године на 4,2% у Т2 2018. године, праћен номиналним растом ове премије од 21,9%. Притом, више од две трећине тржишта покривају три друштва за осигурање.

У Т2 2018. године, у поређењу с Т2 2017. године, није дошло до промена на ранг-листи пет највећих друштава за осигурање, посматрано према висини укупне премије и премије неживотних осигурања, која у наведеним премијама свих друштава за осигурање учествују респективно са 78,9% и 81,5%. Међутим, ранг пет највећих друштава за осигурање променио се посматрано према висини премије животних осигурања, која у укупној премији тржишта учествују са 82,0%.

Концентрација на тржишту, мерена Херфиндал–Хиршмановим индексом, који представља суму квадрата учешћа, у овом случају билансних сума свих друштава за осигурање, умерена је и на крају Т2 2018. године износи 1.323⁴.

---

⁴ Вредност показатеља до 1.000 указује на одсуство концентрације у сектору, вредност између 1.000 и 1.800 на постојање умерене концентрације, а вредност изнад 1.800 на постојање изражене концентрације.

Табела 1.2. Ранг-листа пет највећих друштава за осигурање
(у млн динара, у %)

	30. 6. 2017.			30. 6. 2018.			Промена ранга
	Износ	Учешће	Ранг	Износ	Учешће	Ранг	
Према критеријуму укупне премије							
Дунав	13217	27,1	1	14390	27,6	1	-
Generali	10246	21,0	2	11568	22,2	2	-
ДДОР	5856	12,0	3	6309	12,1	3	-
Wiener	5340	10,9	4	5777	11,1	4	-
Триглав	2820	5,8	5	3132	6,0	5	-
Према критеријуму премије неживотних осигурања							
Дунав	12514	33,0	1	13332	32,8	1	-
Generali	7220	19,1	2	7595	18,7	2	-
ДДОР	5269	13,9	3	5437	13,4	3	-
Wiener	2995	7,9	4	3890	9,6	4	-
Триглав	2608	6,9	5	2883	7,1	5	-
Према критеријуму премије животних осигурања							
Generali	3027	27,6	1	3973	34,5	1	-
Wiener	2345	21,4	2	1887	16,4	2	-
Grawe	1709	15,6	3	1662	14,4	3	-
Дунав	703	6,4	6	1058	9,2	4	раст
Уника жив.	863	7,9	5	879	7,6	5	-

Извор: Народна банка Србије.

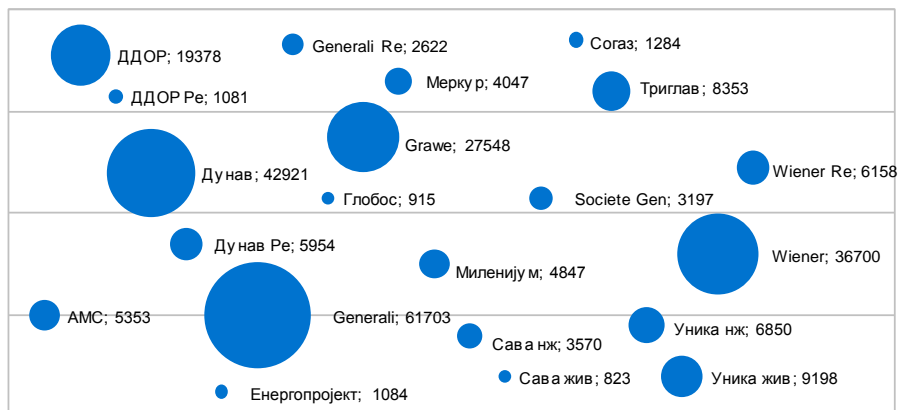
1.3. Билансна сума и билансна структура

Билансна сума

Билансна сума друштава за осигурање и друштава за реосигурање повећана је на крају Т2 2018. године на 253,6 млрд динара (2.148 млн евра или 2.502 млн америчких долара)⁵, и то за 9,8% у односу на крај Т2 претходне године.

⁵ Према средњем курсу Народне банке Србије на дан 30. јуна 2018. године.

Графикон 1.3.1. **Билансне суме друштава за осигурање**
(на дан 30. 6. 2018, у млн RSD)

Извор: Народна банка Србије.

У Т2 2018. године није било промена на ранг-листи пет највећих друштава за осигурање, посматрано према висини билансне суме, која у укупној билансној суми свих друштава за осигурање учествују са 79,2%.

Табела 1.3. **Ранг-листа пет највећих друштава за осигурање према критеријуму билансне суме**
(у млн динара, у %)

	30. 6. 2017.			30. 6. 2018.			Промена ранга
	Износ	Учешће	Ранг	Износ	Учешће	Ранг	
Generali	55440	25,7	1	61703	26,0	1	-
Дунав	38657	17,9	2	42921	18,1	2	-
Wiener	30711	14,2	3	36700	15,4	3	-
Grawe	24793	11,5	4	27548	11,6	4	-
ДДОР	18038	8,3	5	19378	8,1	5	-

Извор: Народна банка Србије.

Структура активе

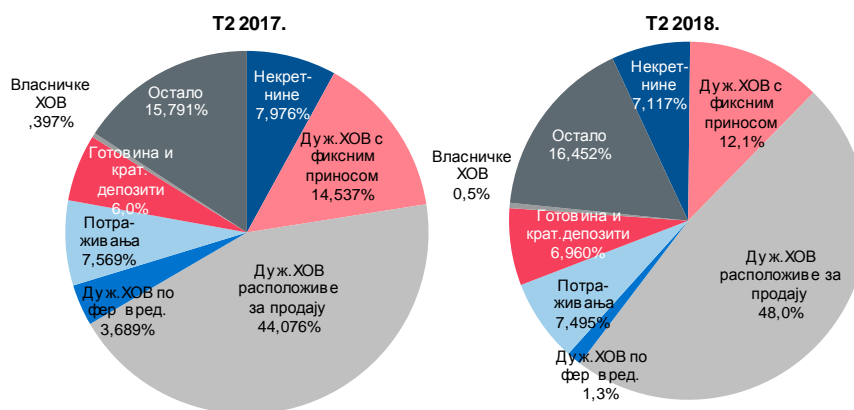
У структури активе друштава за осигурање и друштава за реосигурање, са стањем на дан 30. јуна 2018. године, највећи део односио се на дужничке хартије од вредности, и то на дужничке хартије од вредности: расположиве за продају (48,0%), с фиксним приносом (12,1%) и које се исказују по фер вредности билансом успеха (1,3%), иза којих су следили: потраживања (7,5%), некретнине, постројења и опрема (7,1%), готовина и краткорочни депозити (7,0%), власничке хартије од вредности (0,5%) и остало⁶.

⁶ Остало обухвата: нематеријална улагања, гудвил, софтвер и остала права, учешћа у капиталу, остале дугорочне финансијске пласмане (осим дужничких хартија од вредности с фиксним

У поређењу са истим периодом претходне године, с једне стране, дужничке хартије од вредности расположиве за продају повећавају претежно учешће, номиналним растом по стопи од 19,6%, док с друге стране, некретнине смањују учешће у укупној активи.

Графикон 1.3.2. Структура aktive
(на дан 30. 6. 2017. и 30. 6. 2018)

Извор: Народна банка Србије.

Структура пасиве

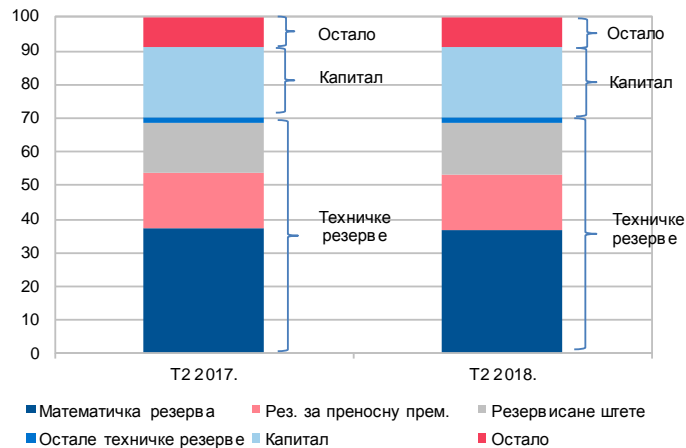
У структури пасиве на крају Т2 2018. године техничке резерве учествују са 70,1%, а капитал са 21,1%.

Капитал у износу од 52,6 млрд динара расте у односу на крај Т2 претходне године по стопи од 11,6%, док техничке резерве у износу од 174,9 млрд динара у посматраном периоду расту за 9,1%, при чему је најзначајније учешће у овим резервама имала математичка резерва, са стопом раста од 7,9%.

Техничке резерве у континуитету и номинално и реално расту.

приносом), остала дугорочна средства, одложена пореска средства, залихе, стална средства намењена продаји, остале хартије од вредности у оквиру финансијских пласмана, остале краткорочне финансијске пласмане, порез на додатну вредност, АВР и техничке резерве које падају на терет саосигурања и реосигурања.

Графикон 1.3.3. Структура пасиве
(у %)

Извор: Народна банка Србије.

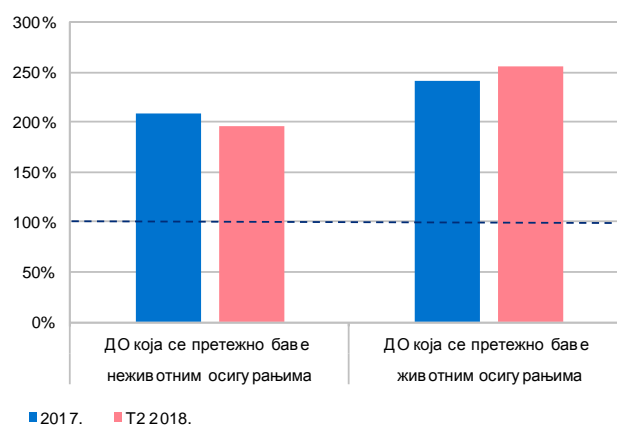
2. Показатељи пословања

2.1. Адекватност капитала

Солвентност друштва за осигурање зависи од тога да ли су техничке резерве за преузете обавезе довољне, као и од тога да ли су услови који се односе на адекватност капитала испуњени, а утврђени су као однос захтеване и расположиве маргине солвентности.

Расположива маргина солвентности сектора осигурања (друштва за осигурање и друштва за реосигурање) на дан 30. јуна 2018. године у Србији је износила 38,4 млрд динара, а захтевана маргина солвентности – 17,3 млрд динара. На нивоу свих друштава за осигурање у Србији која се претежно баве *неживотним осигурањима*, **основни показатељ адекватности капитала** (однос расположиве и захтеване маргине солвентности) износио је 197,0%, а код друштава која се претежно баве *животним осигурањима* – 255,6%.

Графикон 2.1. Адекватност капитала друштава за осигурање

Извор: Народна банка Србије.

2.2. Квалитет имовине

Учешће нематеријалних улагања, некретнина, пласмана у хартије од вредности којима се не тргује на тржишту и потраживања (као облика активе који може карактерисати отежана наплативост) у укупној активи друштава за осигурање која се претежно баве пословима *неживотних осигурања*, тј. **рацио теже утрживе активе** на крају Т2 2018. године на задовољавајућем је нивоу и износи 18,4%, док је на крају 2017. године износио 17,9%. На промену вредности овог показатеља утицао је већи раст наведених облика активе од раста саме активе.

Код друштава за осигурање која се претежно баве пословима *животних осигурања* наведени показатељ је смањен са 1,7% на крају 2017. године на 1,6% на крају Т2 2018. године.

2.3. Инвестирање средстава техничких резерви

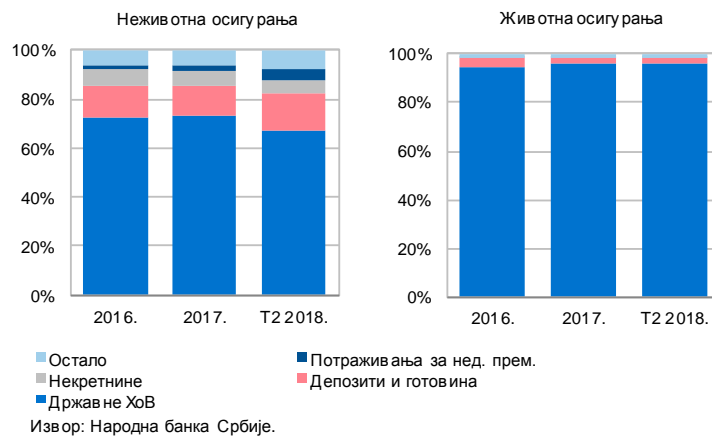
Ради обезбеђења заштите интереса осигураника и трећих оштећених лица, односно благовремене исплате штета, није довољно само формирање адекватног нивоа техничких резерви, већ и њихово улагање на начин који обезбеђује очување и увећање њихове реалне вредности, а ради стварања услова за измирење преузетих обавеза у целини и у року, и сада, и у будуће. Да би било способно да одговори својим обавезама, друштво је дужно да средства инвестира тако да води рачуна о профилу ризика и лимитима толеранције ризика (квалитативним и квантитативним), применом своје инвестиционе политике.

Посматрано укупно за сва друштва за осигурање у Србији, техничке резерве *неживотних осигурања* у Т2 2018. године највећим делом биле су уложене у

државне хартије од вредности – 66,9%, а затим у депозите код банака и готовину – 15,5%, некретнине – 5,5% и потраживања за недоспеле премије – 4,2%.

У структури инвестирања техничких резерви *животних осигурања* најзаступљеније је улагање у државне хартије од вредности – са 96,1%, а затим следе депоновање код банака и готовина – са 2,6%.

Графикон 2.3. Структура инвестирања техничких резерви

2.4. Профитабилност

На профитабилност друштава за осигурање указује вредност **комбинованог рација у самопридржају** (однос збира меродавних штета у самопридржају и трошкова спровођења осигурања према меродавној премији у самопридржају). Вредност овог рација испод 100% указује на способност друштава за осигурање да из прикупљене премије исплате штете и покрију настале трошкове, док се за вредности овог показатеља изнад 100% претпоставља да друштва при одређивању висине премије узимају у обзир и потенцијалне приходе од инвестирања на финансијском тржишту и тржишту непокретности, што их излаже тржишним ризицима. Код друштава за осигурање која се претежно баве пословима *неживотних осигурања* вредност комбинованог рација у самопридржају је смањена са 90,5% у T2 2017. године на 89,2% у T2 2018. године. На повољно кретање овог рација утицао је већи раст меродавне премије у самопридржају од раста збира меродавних штета у самопридржају и трошкова спровођења осигурања.

2.5. Ликвидност

Да би друштво било у стању да одговори обавезама, оно мора водити рачуна и о усклађености средстава и обавеза по рочности, и о утрживости и квалитету својих средстава. С обзиром на то да су висина и тренутак настанка појединачних штета неизвесни, друштво мора пажљиво да планира структуру својих средстава, пре свега за измирење обавеза по штетама, а онда и осталих обавеза.

Показатељ усклађености ликвидне aktive и обавеза⁷ у сектору осигурања (друштва за осигурање и друштва за реосигурање) у Т2 2018. години износио је 154,4% и већи је него у Т2 2017. године, када је износио 145,2%.

Кретање овог показатеља указује на то да су ликвидна средства за измирење краткорочних обавеза у сектору осигурања довољна.

3. Аутоодговорност

Обавезним осигурањем власника моторних возила од одговорности за штету причињену трећим лицима на крају Т2 2018. године бавило се десет друштава за осигурање, што је непромењен број у односу на исти период претходне године.⁸

Премија осигурања од аутоодговорности у Т2 2018. године расте за 8,5% у односу на исти период претходне године.

Концентрација портфеља у овом сегменту благо је смањена, с обзиром на то да у Т2 2018. године три друштва за осигурање с највећим учешћем у премији осигурања од аутоодговорности покривају 67,6% тржишта, док су у истом периоду претходне године та друштва покривала 68,4% тржишта.

---

⁷ Ликвидна актива у овом извештају обухвата: финансијске пласмане, готовину, депозите код банака и остале непоменуте дугорочне финансијске пласмане, док обавезе обухватају: краткорочне обавезе, пасивна временска разграничења, резервисане штете и друге техничке резерве осигурања до годину дана.

⁸ У посматраном периоду једно друштво за неживотно осигурање престало је да пружа услуге осигурања од аутоодговорности (припајање другом друштву за осигурање), док је једно композитно друштво за осигурање почело да пружа ове услуге.

4. Закључак

Из упоредних показатеља за Т2 2018. године и истог периода 2017. године издвајају се следеће промене у посматраном периоду:

- На тржишту Србије пословало је 21 друштво за осигурање, што је за два друштва мање него у истом периоду претходне године, уз благо смањење броја запослених на 10.697, по стопи од 1,9%;
- Билансна сума сектора осигурања порасла је за 9,8% и износи 253,6 млрд динара;
- Капитал је порастао за 11,6% и износи 52,6 млрд динара;
- Техничке резерве су повећане за 9,1% и износе 174,9 млрд динара. Њихов пун износ инвестира се у прописане облике имовине, и у животним, и у неживотним осигурањима;
- Укупна премија је повећана за 6,8% и износи 52,2 млрд динара;
- У укупној премији доминантно је учешће неживотних осигурања – 77,9%. Премија неживотних осигурања расте за 7,4%, при чему осигурање од аутоодговорности, имовинска осигурања и осигурање моторних возила каско расту за 8,5%, 11,8% и 11,5%, респективно;
- Животна осигурања смањују учешће у укупној премији са 22,5% на 22,1%, уз номинални раст ове премије од 5,0%;
- Концентрација на тржишту, мерена Херфиндал–Хиршмановим индексом, умерена је.

Доношењем прописа којима се уређује делатност осигурања у Србији крајем 2014. године и у првој половини 2015. године створени су нормативни услови за значајан корак у приближавању сектора осигурања Републике Србије нивоу развоја тог сектора у Европској унији, а ради обезбеђења нивоа заштите корисника услуга осигурања у Србији који ће одговарати нивоу који уживају корисници у Европској унији. У периоду израде наведених прописа, у Европској унији се примењивао оквир Солвентност 1, те је домаћа регулатива усклађена с тим оквиром, а транспоновани су и поједини захтеви Солвентности 2, у складу с нивоом развоја тржишта осигурања у Србији. Ако се има у виду наведено, може се рећи да је у Србији у овом тренутку успостављен оквир Солвентности 1½. Наиме, примењене су поједине одредбе Солвентности 2 које се односе на квалитативне захтеве другог стуба (систем управљања који обухвата четири кључне функције: управљање ризицима, систем интерних контрола, интерну ревизију и актуарску функцију, као и сопствену процену ризика и солвентности –

ORSA, супервизију засновану на процени ризика, захтеве *fit and proper* при лиценцирању субјеката надзора и др.).

Завршетком прве фазе стратешки опредељених активности на примени новог методолошког оквира – анализе усклађености регулативе, спровођењем активности у оквиру друге фазе, које су у току – процене ефеката имплементације, као и преласком на усклађивање регулаторног оквира, као треће фазе, обезбедиће се потпуна усклађеност делатности осигурања у Србији с правилима која важе у Европској унији, тј. још виши ниво стабилности сектора осигурања и заштите корисника услуга осигурања најкасније до приступања Србије Европској унији.